

»Jo yngre de er, jo mere ondt gør det, når de dør«

Vågetjenester: Stadig flere danskere ønsker at hjælpe døende patienter i den sidste tid. Det gør de ved at melde sig som frivillige i vågetjenester, på hospicer eller i frivillige netværk. Vi finder mening i at være der for andre, mener en professor i sociologi.

PAUL SAUER
RIKKE GUSTAVSEN

indland@jp.dk

Det var den tredje aften, Annie Hansen sad ved sygesengen hos den unge mor. Ligesom de to første gange, Annie Hansen havde siddet der, havde den unge kvinde fundet sin computer frem og vist hende billeder af sine to små børn. Denne aften viste den unge kvinde også billeder fra sit bryllup og fra en ferie, hun og hendes mand lige havde været på.

Den nat blev der ikke sovet. I stedet brugte Annie Hansen og den unge mor hele natten på at tale. Om livet, om den unge mors mand og børn og om, hvordan hun håbede, at hun snart fik det bedre, så hun kunne være der for dem. Annie Hansen vidste, at den kræftsyge kvinde ikke havde langt igen. Men det talte de ikke om. Den unge kvinde ville ikke give slip, og Annie Hansen ville ikke tage håbet fra hende.

Tidligt søndag morgen satte Annie Hansen sig ud i sin bil og kørte hjem til sit hus i Årslev syd for Odense. Få dage senere kom opkaldet. Den unge mors liv var slut.

»Hende har jeg tit i tankerne. Jo yngre de er, jo mere ondt gør det, når de dør. Når du sidder ved én, der er virkelig gammel, så gør det knap så ondt, for de har levet et godt og langt liv – men det her var alt, alt for tidligt,« siger den 70-årige Annie Hansen.

En hånd at holde i

Hun er pensioneret butiksassistent og har siden august sidste år været frivillig i Palliativt Frivilligt Netværk på Fyn – en forening, som hjælper uhelbredeligt syge fynboer, som vil være i deres eget hjem i den sidste tid. Hvert år foretager foreningens frivillige omkring 600 hjemmebesøg hos 70-80 døende fynboer, hvor de bl.a. sørger for aflastning og en hånd at holde i. Og ligesom lignende tilbud oplever Palliativt Frivilligt Netværk en stigende interesse fra danskere, som ønsker at hjælpe døende i den sidste tid.

»Det drypper hele tiden ind med henvendelser fra interesserede, der gerne vil være frivillige,« siger Inge Hansen, der er koordinator for Palliativt Frivilligt Netværk.

Det samme er tilfældet på landets hospicer, der trækker på en stor skare af frivillige.

Også vågetjenesterne under Ældre Sagen og Røde Kors modtager stadig flere henvendelser fra danskere, der vil stille deres tid og hjælp til rådighed for døende mennesker. Hos Røde Kors er antallet af vågekoner mere end fordoblet på bare fem år, og sidste år slog vågetjenesten rekord med 886 frivillige.

Trist baggrund

Ifølge professor i sociologi ved Aalborg Universitet Michael Hviid Jacobsen, der forsker i vores forhold til døden, vidner udviklingen om, at vi – selvom døden for mange er noget meget privat – i stigende grad ønsker at hjælpe andre, når døden nærmer sig.

»Mange finder en mening i at være der for andre – selv helt fremmede – i den sidste tid. Derfor er der faktisk ganske mange frivillige, som ønsker at give deres tid og deres nærvær til at være der for andre,« siger han.

Succesen hviler dog også på en trist baggrund, forklarer Alexandra Dessoy, udviklingskonsulent i Røde Kors' vågetjeneste. Fælles for mange af de frivillige, der melder sig til tjenesten, er ifølge hende, at de selv har følt et behov for "varme hænder" ved de døendes side i et sundhedsvæsen, hvor personalet skal løbe stadig hurtigere, og tiden til omsorg og nærvær derfor er knap.

»Det er måske den pensionerede sygeplejerske eller medhjælper, som har følt et savn og en frustration i deres tidligere arbejde i form af ikke at have haft tid til at give omsorg og nærvær over for den døende. Men det er også pårørende, som har set dette behov, og som, efter at deres kære er gået bort, har villet være med til at gøre en forskel for et andet menneske,« siger hun, som, den triste baggrund til trods, oplever, at initiativer som vågetjenesten er med til at aftabusere danskernes forhold til døden:

»Den virker i nogle tilfælde som inspiration til de pårørende i den forstand, at flere og flere får øjnene op for, at de kan være der for deres døende familiemedlem.«

Kan ikke forstå det

Annie Hansen meldte sig som frivillig i Palliativt Frivilligt Netværk på Fyn, da hun så en annonce i avisen. Hun blev selv alene som 52-årig, da hendes mand døde af kræft, og for fire år siden blev hun alene for anden gang, da

Siden august 2014 har Annie Hansen været frivillig i Palliativt Frivilligt Center på Fyn.

Foto: Katrine Marie Kragh

sygdommen tog endnu en mand fra hende. Begge gange oplevede hun, hvordan folk i hendes nærhed »gik over på den anden side af fortovet«, fordi de ikke kunne finde ud af at tale om det. Derfor har

hun lyst til at hjælpe andre, der står i en lignende situation.

»Jeg ved, hvor meget det betyder, at der er nogle andre at trække på. Nogle, der kommer og siger: "Trænger du ikke lige til at gå en tur, mens jeg sidder ved ham?". Det kan være helt små ting, men jeg ved, at det gør en stor forskel,« siger Annie Hansen, som har været tilknyttet flere end 10 døende patienter.

Nogle døende når den 70-årige pensionist at besøge gennem flere måneder, an-

dre når hun kun at besøge et par gange.

»Der er nogle, man næsten ikke når at være i kontakt med, fordi de dør, lige mens du sidder der. Så sidder man og holder dem i hånden og nusser dem lidt på kinden,« siger Annie Hansen og fortsætter:

»Der er mange, der ikke kan forstå, at jeg kan klare det. Men man tager derfra med en rar fornemmelse, fordi man har gjort noget godt for et andet menneske. Derfor bliver jeg ved.«

FAKTA

Palliativt Frivilligt Netværk

Palliativt Frivilligt Netværk er en frivillig forening, der hjælper uhelbredeligt syge fynboer, som ønsker at være i deres eget hjem i den sidste tid.

Foreningen blev etableret i februar 2014 og samarbejder med Palliativt Team Fyn på Odense Universitetshospital. Den består af 37 frivillige, som årligt foretager omkring 600 hjemmebesøg hos 70-80 døende patienter.

Indsatsen er tilrettelagt individuelt i forhold til den uhelbredeligt syge og dennes eventuelle pårørende. Opgaverne kan variere mellem alt fra at drikke en kop kaffe sammen og snakke om livet til at hjælpe med at klare indkøbet eller tage en tur i skoven. Andre gange handler det om at aflaste de pårørende, så de kan få et pusterum.

DØDEN SOM TABU

I takt med at vi bliver bedre til at forlænge livet og udskyde livets afslutning, bliver vi stadig dårligere til at forholde os til, at vi alle skal dø.

Jyllands-Posten undersøger de etiske dilemmaer, der opstår, når vi fortrænger døden.

Der er mange, der ikke kan forstå, at jeg kan klare det. Men man tager derfra med en rar fornemmelse.

Annie Hansen, frivillig